פאר אייך און אייערע קינדער

פערלאג „אידיש" — ניו־יארק 1918.

No. 2

פאניא גלאנץ

דער געטרייער אמת

(פון פראנצויזישען)

גע׳ציי׳כענט פון ז. מאור.

Copyright 1918
by
Jewish Book Agency, Inc

LIBRARY
NOV 4 - 1998
UNIVERSITY OF TORONTO

.1

אמאָל איז אין אַ לאַנד געווען אַ קעניג. האָט איהם דאָס פאָלק זעהר ליעב געהאַט און האָט איהם גערופען ג ו ט ע ר ק ע נ י ג, וואָרים ער איז גע־ווען אַ גוטער און איז גרייט געווען צו העלפען יע־דערען, וואָס האָט ביי איהם געבעטען הילף.

איינמאָל, ווען דער קעניג איז געווען אין וואַלד אויף יאַגד, האָט זיך געטראָפען, אַז אַ קליין ווייס קראַליקעל, וואָס דעם קעניגס הינט האָבען נאָכ־געיאַגט, איז אַרויפגעשפרונגען צום קעניג אויף די הענט. האָט דער קעניג אַ גלעט געטון דאָס צושראָ־קענע חיה׳לע און געזאָגט:

— נו, נו, ציטער ניט אַזוי. איך וועל דיך שוין באַשיצען פון די בייזע הינט און וועל זעהן, אַז דיר זאָל קיין זאַך ניט פעלען.

און דער קעניג האָט נאָכדעם גענומען דאָס

קראַליקעל צו זיך אַ היים, האָט באַפוילען, מען זאָל פאַר דעם ווייסען קראַליקעל אויפשטעלען אַ שען הייזקעלע, און אַז מען זאָל דעם קראַליקעל שטענ־דיג געבען גוטע זאַכען צו עסען און פרישע וואַ־סער צו טרינקען, און אַז קיינער זאָל דעם קראַלי־קעל קיינמאָל קיין בייז ניט טון.

און נאָך אין דער אייגענער נאַכט, ווען דער קעניג איז געבליבען אליין אין זיין צימער, האָט זיך צו איהם פלוצלונג באַוויזען אַ וואונדער־שענע יונ־גע פרוי. זי האָט געטראָגען אַ לאַנג פאַלדיג קלייד. דאָס קלייד איז געווען ווייס, ווי ערשט געפאַלענער שנעע, איהר קאָפּ איז געווען באַצירט מיט אַ קראַנץ פון ווייסע רויזען. האָט זיך דער קעניג דערויף זעהר פאַרוואונדערט, וואָרים ער האָט ניט געוואוסט, ווער די דאָזיגע פרוי איז, און ער האָט ניט פאַרשטאַנען, ווי אַזוי זי האָט געקאָנט אַריינקומען אין זיין צי־מער. און די פרוי האָט אויף איהם געקוקט אַ וויי־לע, און דערנאָך האָט זי זיך צו איהם אָנגערופען און אַזוי געזאָגט:

„איך בין דער גייסט פון אמת. און איך בין געקומען דיך אויספּרוּאָווען און זעהן, צו ביסטו טאַ־

און דער קעניג האָט געגלעט דאָס ווייסע קראָליקעל און האָט צו איהם געזאָגט:
— נו, ציטער ניט, איך וועל דיך שוין באַשיצען פון די בייזע הינט און וועל זעהן, אַז דיר זאָל קיין זאַך ניט פעלען.

קע אויף אַן אמת'ן אַזאַ גוטער, ווי מען דערצעהלט וועגען דיר. בין איך געגאַנגען און האָב זיך פאַר־שטעלט פאַר אַ קראַליק, און בין אַרויפגעשפרונ־גען צו דיר אויף די הענט צו בעטען דיין הילף; וואָרים איך ווייס, אַז דער, וואָס האָט רחמנות אויף אַ חיה, ווען זי געפינט זיך אין נויט, האָט געוויס אַ גוט הארץ, און ער וועט זיכער אויך רחמנות האָ־בען אויף אַ מענשען. און דו ביסט געוועזען אַזוי גוט און אַזוי פריינדליך צו מיר, אַז איך וועל דיך דער־פאַר שטענדיג געדיינקען. דו האָסט מיך געמאַכט פאַר דיין אייביגען פריינד. בעט ביי מיר עפּעס. וואָס פאַר אַ טובה דו וועסט נאָר וועלען, וועל איך טון פאַר דיר."

„גוטער גייסט," האָט געענטפערט דער קע־ניג: „איך בין שוין אַלט, איך וועל שוין לאַנג ניט לעבען, וועל איך דיך בעטען בלויז איין זאַך: בלייב אַ פריינד פון מיין איין־און־איינציגען זון, פּרינץ ליעבלינג".

„איך בין עס שוין", האָט געזאָגט דער גוטער גייסט: „איך קען מאַכען דיין זון פאַר דעם שענ־סטען מאַן אין דער וועלט, אָדער דעם רייכסטען,

אָדער דעם מעכטיגסטען. קלייב דו אַליין אויס, וואָס איז בעסער פאַר איהם."

„איך וויל ניט, ער זאָל זיין דער שענסטער, אָדער דער רייכסטער, אָדער דער מעכטיגסטער מענש אויף דער וועלט. אָבער, אויב דו קענסט, מאַך איהם פאַר דעם בעסטען מענשען אין דער וועלט, וועל איך דיר דערפאַר זעהר דאַנקבאַר זיין, וויל נאָר אַ גוטער מענש קען זיין גליקליך אין לע־בען", — האָט געענטפערט דער קעניג.

„דו ביסט גערעכט," האָט געזאָגט דער גייסט פון אמת. „אָבער מאַכען דעם פּרינץ גוט — דאָס קען איך ניט. ער אַליין מוז וועלען און מוז זיך מיהען צו זיין גוט. זיין גליק איז ביי איהם אין די הענט. איך קען דיר נאָר צוזאָגען, אַז איך וועל שטענדיג גרייט זיין צו העלפען איהם מיט אַ גוטער עצה: איך וועל איהם אויסרעדען, ווען ער וועט טון אַ פעלער, און וועל איהם באַשטראָפען, אויב ער וועט זיין שלעכט און וועט זיך אַליין ניט באַשטראָפען."

און דער גייסט איז פאַרשוואונדען.

דער גוטער קעניג איז געבליבען צופרידען מיט אזא צוזאָג. ער האָט געפיהלט, אַז ער האָט איצט

און די פרוי האָט געקוקט אויפ'ן קעניג און האָט צו איהם געזאָגט:
— איך בין דער גייסט פון אמת...

דער געטרייער אמת

פאַרזאָרגט זיין זון מיט אַ גוטען און געטרייען פריינד, און אַז ער קען שוין איצט רוהיג שטאַרבען. און גאָר אין גיכען איז דער קעניג טאַקע קראַנק גע־וואָרען און איז געשטאָרבען.

2.

פרינץ ליעבלינג האט זיין פאטער זעהר ליעב געהאט און האט זעהר געטרויערט נאך איהם, ווען ער איז געשטארבען. וואלט עס נאר געווען מעגליך, וואלט ער גערן אוועקגעגעבען דאס גאנצע קעניגרייך מיט אלע זיינע אוצרות, כדי איהם צוריק לעבעדיג מאכען.

צוויי טעג נאך דעם קעניגס טויט, ווען פרינץ ליעבלינג איז א באטריבטער געזעסען איינער אליין ביי זיך אין צימער און האט געטראכט וועגען זיין פארשטארבענעם פאטער, איז פאר איהם פלוצלונג ערשינען דער גייסט פון אמת און האט צו איהם אזוי געזאגט:

„איך האב צוגעזאגט דיין פאטער, אז איך וועל פארבלייבען דיין פריינד, ווען ער וועט שטארבען. בין איך געקומען איצטער דיר ברייננגען א מתנה" — און דערביי האט זי ארויסגענומען פון איהר

האַנט אַ גאָלדען פינגערעל, האָט עס איהם אָנגע־טון אויפ׳ן מינדסטען פינגער און האָט צו איהם ווײ־טער גערעדט, און אַזוי געזאָגט:

„היט אָפּ אָט דאָס רינגעל. עס איז מער ווערט, ווי די טייערסטע בריליאַנטען. יעדעס מאָל, ווען דו וועסט טון אַ שלעכטע זאַך, וועט דיך דאָס רינגעל אַ שטעך טון אין פינגער. הער זיך צו, וואָס דאָס פינגערעל זאָגט דיר, וואָרים עס וועט דיך פיהרען נאָר צו גוטען. און אויב דו וועסט פאָרט טון שלעכטס, ניט קוקענדיג אויף דעם וואָר־נען פון דעם פינגערעל, וועסטו פאַרלירען מיין פריינדשאַפט, און איך וועל ווערען דיין שונא.״

ביי די ווערטער איז דער גייסט פאַרשוואונ־דען.

אַ שטיקעל צייט האָט זיך דער פרינץ אַזוי גוט אויפגעפירט, אַז דער פינגערעל האָט איהם קיין איין מאָל קיין שטאָך ניט געגעבען. — „ער איז אַזוי גוט און פריינדליך, ווי זיין פאָטער״ — פלעגט מען זאָגען וועגען דעם יונגען קעניג. און אַלע האָ־בען איהם ליעב געהאַט, און ער אַליין איז געוועזען צופרידען פון זיך, און ווייל ער איז געוועזען אַזוי

שען, אזוי גוט און אזוי באליעבט, האט מען איהם גערופען:

פרינץ ליעבלינג דער גליקליכער.

איינמאל איז דער פרינץ ארויסגעפארען אויף יאגד. א גאנצען טאג איז ער ארומגעפארען אין וואלד, און עס האט זיך איהם ניט איינגעגעבען צו שיסען אפילו איין חיה, אפילו קיין איין פויגעל. פונקט ווי אלע איינוואוינער פון וואלד וואלטען זיך צוזאמענגערעדט צו אנטלויפען, אויסבאהאלטען זיך פון איהם און ניט לאזען זיך שיסען. בייז און אומצופרידען איז ער געפארען צוריק אהיים. דער רינג, וואס דער גייסט האט איהם געשענקט, האט איהם עפעס אזוי מאדנע געדריקט דעם פינגער דעם גאנצען וועג. ווען ער איז אריין אין הויז, איז דאס קליינע הינטעל פיפי, וואס האט איהם זעהר ליעב געהאט, איהם אנטקעגען געלאפען און האט גענומען זיך פלאנטערען אונטער זיינע פיס פון פרייד.

— געה אוועק פון מיר! ביסט מיר אין וועג!

— האט ער א געשריי געטון מיט כעס.

אבער דאס ארימע הינטעל האט ניט פארשטאנען, וואס ער זאגט, און האט ניט אויפגעהערט

צו שפרינגען אויף איהם און לעקען זיינע הענט פון ליעבשאפט. האט דער פרינץ פארלארען זיין גע־דולד, און האט מיט'ן פוס א שליידער געטון דאס הינטעל פון זיך.

און ווי נאר דער פרינץ האט דאס געטון, אזוי האט ער גלייך דערפיהלט, אז דער רינג האט איהם שטארק א שטאך געטון. עס האט איהם וועה גע־טון, פונקט ווי עמיצער וואלט ארייננעשטאכען א נאדעל אין זיין פינגער.

— צו דען בין איך געווען אזוי שלעכט? פאר וואס קומט מיר אזא שטארקער שטאך? — האט זיך דער פרינץ פארוואונדערט. — איך בין דאך א קעניג, — האט ער ביי זיך געטראכט, — אלע דארפען טון מיין ווילען. פאר וואס־זשע זאל איך מיר נים ערלויבען א שטיק צו טון מיין הינ־טעל, אז עס ווילט זיך מיר? קען א קעניג זיך נים ערלויבען אפילו אזא קלייניגקייט?

האט זיך גלייך דערוויף דערהערט דאס קול פון דעם גייסט פון אמת, און דער גייסט האט צו איהם אזוי געזאגט:

„דו ביסט באגאנגען צוויי גרויסע פעלערען,

פרינץ ליעבלינג. ערשטענס, האסטו געמיינט, אז
מענשען און חיות — אלץ איז באשאפען פאר דיין
פארגעניגען וועגען. ביסט געווארען אין כעס, וואס
די חיות פון וואלד קומען דיר ניט אנטקעגען צו
לאזען זיך שיסען פון דיר. צווייטענס, ביסטו גע-
ווען שלעכט און אומגערעכט צו דיין קליין, שטום
און אומשולדיג הינטעל, וואס האט בלויז געוואלט
דיר אויסדריקען זיין ליעבע און פרייד. כעס און
אומגערעכטיגקייט זענען צוויי גרויסע זינד."

דער פרינץ האט איינגעזעהן זיין שולד. ער
האט זיך שטארק פארשעמט פאר זיך אליין און האט
זיך געגעבען דאס ווארט אויף ווייטער צו זיין בע-
סער.

אבער ער האט זיין ווארט ניט געהאלטען.
איצט, ווען ער איז שוין געווען קעניג, איז איהם
געווען שווער צו פארריכטען זיינע פעלערען. פלעגט
איהם דער רינג זעהר אפט שטעכען. און א מאד-
נע זאך איז דאס געווען: פאר א קליינעם פעלער
פלעגט איהם דער רינג בלויז א לייכטען דריק טון
דעם פינגער; איז אבער זיין זינד געווען גרויס,
פלעגט ער איהם אמאל צושטעכען ביז בלוט. דער

פרינץ פלעגט זיך ווענינ וואָס צוהערען צו דעם וואָרנען פון רינג. פון צייט צו צייט פלעגט דער רינג איהם פאָרט אָפּשטעלען פון צו טון עפּעס אַ שלעכטע זאַך. צום סוף אָבער איז דעם פרינץ מיאוס געוואָרען דערמאָנט און געשטראָפט צו ווערען פון דעם פינ־גערעל, האָט ער איהם אַראָפּגענומען פון פינגער און מיט כעס אַוועקגעוואָרפען.

און דער פרינץ האָט דערפיהלט, אַז אָהן דעם רינג איז איהם אַ סך לייכטער און אַנגענעמער צו לעבען. ער האָט געקענט טון, וואָס איהם האָט זיך געוואָלט, יעדע נאַרישקייט, וואָס איהם איז איינגעפאַלען. קיינער האָט איהם מער ניט אָפּ־געשטעלט. און ער איז ענדליך געוואָרען אַזוי שלעכט, אַז אַלע האָבען אָנגעהויבען מורא צו האָ־בען פאַר איהם און איהם האַסען.

3.

איינמאָל האָט געטראָפּען, אַז פּרינץ ליעבלינג האָט אויף אַ שפּאַציר באַגעגענט אַ מיידעל, וואָס איז געווען אַזוי שען, אַז ער האָט גלייך באַשלאָסען חתונה צו האָבען מיט איהר. דאָס מיידעל האָט געהייסען סיליאַ, און זי איז געווען בלויז אַן אָרימע שעפּערין. אָבער זי איז געווען פּונקט אַזוי גוט, ווי שען. דער פּרינץ האָט געמיינט, אַז סיליאַ וועט זיין זעהר צופרידען צו ווערען זיין פרוי און דורכדעם אויך די קעניגין פון דעם לאַנד. ווי ערשטוינט איז ער אָבער געוואָרען, ווען זי האָט שטאָלץ געענטפערט:

„פּרינץ, איך בין טאַקע נאָר אַן אָרים מיידעל, פונדעסטוועגען וויל איך מיט דיר נים חתונה האָבען."

האָט זיך דער פּרינץ פאַרוואונדערט און געפרעגט:

„פאַר וואָס ? געפעל איך דיר ניט ?"

„פאַרקערט, דו ביסט זעהר שען, און דו גע־פעלסט מיר", האָט סיליאַ געענטפערט : „אָבער וואָס קומט מיר אַרויס פון די שענע קליידער, די גרויסאַרטיגע פּאַלאַצען און אַלע אוצרות, וואָס דו קענסט מיר שענקען, אַז דו פירסט זיך אויף אַזוי שלעכט, אַז איך מוז דיך האַסען און פאַראַכטען ?"

איז דער פרינץ זעהר אין כעס געוואָרען פאַר אַזאַ שאַרפען ענטפער און האָט באַפוילען זיינע סאָל־דאַטען, זיי זאָלען סיליאַ'ן בינדען און אַוועקטראָגען צו איהם אין פּאַלאַץ. אַ גאַנצען טאָג האָבען דעם מיידעלס ווערטער געקלונגען אין זיינע אויערען, און ער האָט זיך געפיהלט זעהר געקרענקט און באַ־לײדיגט פון זיי.

ביים אָוונד־ברויט האָט דער פרינץ דער־צעלט זיין פריינד וועגען סיליאַ'ן און געפרעגט זיין עצה.

דער פריינד איז געווען זעהר אַ פאַרדאָרבע־נער מענש, האָט ער זיך אָנגערופען צום פרינץ און געזאָגט :

„דו ביסט צו גוט, פרינץ ! איך וואָלט אויף

דיין אָרט דאָס מיידעל אַזוי לאַנג געהאַלטען אין געפענגנים אויף ברויט מיט וואַסער, ביז זי וואָלט איינגעשטימט חתונה צו האָבען מיט מיר."

„און אויב זי וויל פאָרט ניט, וואָס וואָלסטו געטון?" האָט דער פרינץ געפרעגט.

„וואָלט איך זי אויפגעהאָנגען. אויב דו ווערסט זיין צו גוט צו איהר, וועלען אַלע איינזעהן, אַז דו ביסט אַ שוועכלינג, ניט קיין קעניג, און אַז דיך קען יעדערער באַליידיגען אָן מורא. אַזאַ אָרים מיידעל, ווי סיליאַ, וואָלט געדאַרפט זיין גליקליך, וואָס דו ווילסט חתונה האָבען מיט איהר, און זי לאַכט זיך אויס פון דיר און דיין ליעבע."

מיט אַזוינע און נאָך אַנדערע רייד האָט דער נידריגער מענש אַריינגעבראַכט דעם פרינץ אין אַזאַ כעס, אַז ער איז אויפגעשפרונגען און איז אַוועקגעלאָפען אין יענעם צימער, וואו מען האָט ביימאָג פאַרפשאַרט דאָס אָרימע שענע מיידעל. אָבער דאָס צימער איז געוועזען ליידיג! סיליאַ איז פאַרשוואונדען, און מען האָט זי אין ערגעץ ניט געקענט געפינען. דעם פרינצס צאָרן איז געוועזען שרעקליך. און ער האָט ביי זיך באַלד אָפּגעמאַכט, אַז עמי-

צער האָט איהר געהאָלפען אנטלויפען און ער האָט
גלייך געשוואָרען זיך נוקם צו זיין אָן יענע, וואָס
האָבען איהר געהאָלפען אנטלויפען.

ווען זיין שלעכטער פריינד האָט דאָס דער־
הערט, האָט ער באַשלאָסען אַרויפצואוואַרפען די
גאַנצע שולד אויף אָן אלטען איידעלען מאָן מיט'ן
נאָמען סולימאָן. סולימאָן איז אַמאָל געווען דעם
פרינצס לערער, און ער האָט דעם פרינץ ליעב
געהאָט, ווי אַ פאָטער. ער פלעגט אָפט אויסרעדען
זיין יונגען שילער פאַר זיין שלעכטער אויפפירונג.
פון אָנפאַנג פלעגט פרינץ ליעבלינג איהם דאַנקען
פאַר זיין גוטסקייט און פאַר זיינע קלוגע עצות;
אָבער מיט דער צייט איז איהם דער אַלטער לערער
מיט די שטראָף-רייד דערעסען געוואָרען, און ער
האָט איהם באַפוילען צו פאַרלאָזען דעם פּאַלאַץ.
אָבער דעם פרינצס בייזער פריינד האָט שטענדיג
מורא געהאַט פאַר'ן אַלטען גוטען סולימאָן און האָט
פון איהם זעהר געוואָלט פטור ווערען.

איז ער געקומען צום פרינץ און האָט איהם
אָנגערעדט, אַז סולימאָן האָט עס געהאָלפען סיליא'ן
אנטלויפען פון פּאַלאַץ.

„ברענג איהם צו מיר געשמידט אין קייטען, ווי א פארברעכער!" האט דער פרינץ א געשריי געטון, און איז אויסער זיך פון כעס, אריינגעלאפען אין זיין צימער. ווי נאר אבער ער האט ארי־בערגעטראטען די שוועל, האט זיך גלייך דערהערט א מורא'דיגער קנאל פון א דונער — דאס גאנצע הויז האט אזש א ציטער געטון — און ער האט פאר זיך באלד דערזעהן דעם גייסט פון אמת. איהר בליק איז געווען פינסטער פון כעס און צארן.

„איך האב צוגעזאגט דיין פאטער, דיר צו גע־בען גוטע עצות, אויב דו וועסט זיי פאלגען, און דיך צו באשטראפען, ווען דו פאלגסט זיי נים. דו ביסט שוין אזוי שלעכט געווארען, אז דו האסט בלויז די געשטאלט פון א מענשען. אבער אין דיין נשמה ביסטו ערגער פון א בייזער חיה. דערי־בער באפעהל איך, אז דו זאלסט אויך קריגען דעם אויסזעהן פון יענע אלע חיות, וואס דו האסט ביז איצט נאכגעטון. דו האסט פארמאגט דעם כעס פון א לייב און די ושעדנעקייט פון א וואלף. ווי א שלאנג, ביסטו אונדאנקבאר באפאלען דעם, וואס איז געווען ווי א צווייטער פאטער צו דיר. און

און אין דעם לויטערען וואסער האָט ער דערזעהן, ווי שרעקליך זיין נייעראויסזעהן איז געווען...

איינגעשפּאַרט ביסטו געווען, ווי אַן אָקס. זאָלסטו דערפֿאַר ענליך ווערען צו אַט די אַלע חיות מיט־אַמאָל."

דער גייסט, וואָס איז פֿאַר איהם געשטאַנען אין אַ שענער פרויענגעשטאַלט, האָט קוים צייט גע־האַט צו ענדיגען זיינע ווערטער, ווי דער פּרינץ האָט מיט שוידער דערפֿיהלט, אַז די קללה הויבט שוין אָן מקוים צו ווערען. — ער האָט געקראָגען דעם קאָפּ פון אַ לייב, און די הערנער פון אַן אָקס, און די פּיס פון אַ וואָלף, און דעם קערפּער פון אַ שלאַנג. אין דער אייגענער רגע איז ער פאַרשוואונדען גע־וואָרען פון זיין פּאַלאַץ, און ער האָט זיך דערזעהן ערגעץ אין אַ וואַלד, אויפ'ן ברעג פון אַ קלאָרען, שטילען טייך. אין דעם לויטערען וואַסער האָט ער דערזעהן, ווי אין אַ שפּיגעל, ווי אָפּשטויסענד, ווי שרעקליך זיין נייער אויסזעהן איז געווען. ברומענ־דיג פאַר כעס און וועהטאָג איז ער אַנטלאָפען פון וואַסער און האָט זיך ווילד געלאָזט לויפען איבער'ן וואַלד. ער האָט געוואָלט געפינען אַ ווינקעל, וואו ער זאָל זיך קענען באַהאַלטען, און קיינער זאָל קיינ־מאָל ניט דערזעהן, ווי עקעלהאַפט ער איז. און

אזוי יאגענדיג זיך, האט ער זיך פארטשעפעט אין
א נעץ און איז אריינגעפאלען אין א פאסטקע, וואס
יעגער האבען געשטעלט צו כאפען בערען. די
יעגער, וועלכע האבען זיך באהאלטען אויף א בוים,
זיינען אראפגעשפרונגען, געבונדען איהם אין קיי-
טען און האבען איהם אװעקגעפירט אין דער הויפט-
שטאט פון זיין אייגען קעניגרייך.

.4

אין דער הויפטשטאָט איז גראָד געווען יום־טוב'דיג, ווען זיי זענען אָנגעקומען. מוזיק האָט גע־שפּיעלט, די הייזער זענען געווען באַדעקט מיט פאָ־נען, און יונג און אַלט, קינד און קייט, זענען אַרוים אויפ'ן גאַס און געזונגען און געפרעהט זיך, וואָס דעם שלעכטען פּרינץ האָט אַ דונער דערשלאָגען אויף טויט אין זיין צימער. (וואָרים אַלע האָבען גע־גלויבט, אַז דאָס האָט פּאַסירט מיט איהם). די שלעכטע הויפלייט, וואָס האָבען דעם פּרינץ די גאַנ־צע צייט אויף שלעכטע וועגען געפירט, האָט דאָס פאָלק אויפגעהאַנגען און פאַר אַ קעניג האָט דאָס פאָלק געמאַכט דעם אַלטען גוטען סולימאַן, דעם פּרינצעס לערער.

די יעגער האָבען דעם אומגליקליכען פּרינץ אַריינגעזעצט אין אַן אייזערנער שטייג און האָבען איהם געבראַכט אויפ'ן גרויסען מאַרק, אַנטקעגען

וועלכען עס האָט זיך געפונען זיין אַמאָליגער פּאַ־לאַץ. און ער האָט דערזעהן, אַז אויפ'ן קעניגליכען טראָן זיצט דער אַלטער סולימאַן, און דאָס גאַנצע פאָלק פרעהט זיך מיט איהם און ווינשט איהם לאַנגע יאָהר, ער זאָל קענען פאַררוכטען דאָס שלעכטע און בייזע, וואָס דער פּרינץ האָט ביי זיין לעבען אָפּגעטון.

דער פּרינץ האָט דאָס אַלץ צוגעקוקט און ער האָט געברומט און געדעוועט פאַר ווערטאָג און כעס.

באַלד האָט סולימאַן אַ מאַך געטון מיט'ן האַנט, און אַלע זיינען שטיל געבליבען. און סולי־מאַן האָט זיך געווענדט צום פאָלק און האָט אַזוי געזאָגט:

— איך האָב אָנגענומען די קרוין ניט צוליב זיך, נאָר כדי איך זאָל קענען זי אָפּהיטען פאַר מיין ליעבען פּרינץ. ער איז ניט טויט. ער וועט אפשר נאָך צוריקקומען צו אונז אַ גוטער און אַ גערעכטער, ווי ער איז אַמאָל געווען. זיין האַרץ איז גוט, ער איז נאָר פאַרפירט געוואָרען פון שלעכטע מענשען. לאָמיר האָבען מיטלייד אויף איהם. און וואָס

אנבעלאנגט מיך, בין איך גרייט באלד צו שטאר־
בען, אויב מיט מיין טויט וואלט איך געקענט דעם
פרינץ צוריקברייגגען צו אונז.

סולימאן׳ס ווערטער זענען דערגאנגען דעם
פרינץ ביז צום הארצען. ער האט פלוצלונג דער־
זעהן, ווי שטארק דער אלטער לערער האט איהם
ליעב געהאט. און דאס ערשטע מאל פאר א לאנ־
גער צייט האט ער אנגעהויבען חרטה האבען אויף
זיין שלעכטער אויפפירונג. דער כעס איז איהם אפ־
געגאנגען, און ער האט אנגעהויבען קלערען, אז פי־
לייכט האט ער זיין שרעקליכע שטראף פארדינט.
ער האט אויפגעהערט צו רייסען די אייזערנע גרא־
טעס פון דער שטייג, אין וועלכער מען האט איהם
געהאלטען, און איז געווארען אזוי רוהיג און מילד
ווי א שעפעלע.

.5

די יענער, וואס האבען איהם געכאפט, האָ־
בען איהם פארקויפט אין א מיר־גארטען. דארט
האט מען איהם געהאלטען אין א קוים צוזאמען
מיט אלע איבריגע ווילדע חיות. דער ארימער
פרינץ האט באשלאסען צו זיין גוט און געהארכזאם,
און פאלגען דעם מאן, וואס האט איינגעפאנגט אויך
איהם, ווייל ער האט מיט'ן גאנצען הארצען חרטה
געהאט אויף זיין פריהערדיגען שלעכטען לעבען. צום
אומגליק איז אבער זיין אויפזעהער געווען א גראָ־
בער און פארדארבענער מענש, און ער פלעגט נאָר
צו א פארוואס שלאגען דעם פרינץ, וועלכער האט
דאך אויסגעזעהן ווי א שרעקליכער מאנסטער.

איינמאל, ווען דער אויפזעהער האט געשלאפען,
האט זיך א טיגער אפגעריסען פון קוים און האט
זיך א וואָרף געטאן אויף איהם. ווען פרינץ ליעב־
לינג האט דאס דערזעהן, האט ער זיך פון אנפאנג

דערפרעט. גוט אויף דעם מערדער! זאָל איהם דער טיגער צורייסען! — האָט ער אַ טראַכט געטון, אָבער ער האָט באַלד מיטלייד געקראָגען אויפ׳ן אומגליקליכען מאַן.

„ווען איך בין איצט פריי, וואָלט איך באַצאָלט מיט גוטס פאַר שלעכטס, און וואָלט מיין אויפזועהער געראַטעוועט פון טויט״, — האָט ער זיך געקלערט.

אין דער אייגענער מינוט האָט זיך די טיר פון זיין אייזערנער שטייג פון זיך אַליין געעפענט. דער פרינץ איז אַרויסגעשפרונגען און האָט זיך אַ וואַרף געטון צום אויפזועהער. ער איז געקומען אין צייט. דער אויפזועהער איז געלעגען אויף דער ערד און האָט זיך מיט די לעצטע כוחות געראַנגעלט מיט׳ן צורייצטען טיגער. ווען דער מאַנסטער איז אויך צוגעלאָפען, האָט זיך דער אָרימער מאַן שוין געזעגענט מיט׳ן לעבען.

און ווער קען דען באַשרייבען זיין פרייד, ווען דער מאַנסטער האָט זיך גאַר אַ וואַרף געטון אויפ׳ן טיגער, האָט איהם צוריסען אויף שטיקער און האָט

זיך דערנאָך אַ צופרידענער אוועקגעלעגט לעבען זיין געראַטעוועטען שונא!

מיט גרויס דאַנקבאַרקייט האָט זיך דער אויפזעהער צוגעבויגען צו דער משונה'דיגער חיה און האָט געוואָלט זי אַ גלעט טון פאַר דער גרויסער טובה, וואָס זי האָט איהם געטון. אָבער עמיצער האָט פלוצלונג איהם איינגערוימט אין אויער:

„אַ גוטע טאַט בלייבט קיינמאָל ניט אונבעלוינט". און אויפ'ן שטעל איז דער מאָנסטער פאַרשוואונדען, און אויף זיין אָרט איז געלעגען אַ קליין, שען הינטעל!

פרינץ ליעבלינג איז געוועזן זעהר גליקליך פון דעם בייט, וואָס איז מיט איהם פאָרגעקומען. ער איז אַרומגעשפּרונגען אַרום דעם אויפזעהער און האָט אויף אַלערליי וועגען געוויזען איהם זיין גרויסע פרייד. דער מאַן האָט גענומען דאָס הינטעל אויף די הענט און האָט עס אַוועקגעטראָגען צום קעניג. דער קעניגין איז געפעלען געוואָרען דאָס קליינע הינטעל, וועגען וועלכען דער אויפזעהער האָט דערציילט אַזאַ וואונדערליכע געשיכטע, און זי האָט עס גענומען פאַר זיך.

וואָלט ער געקענט פאַרגעסן, אַז ער איז אַמאָל געווען אַ מענש און אַ קעניג, וואָלט פרינץ ליעבלינג געקענט זיין זעהר גליקליך. די קעניגין האָט איהם ליעב געקראָגען, פלעגט זי איהם גלעטען און צערטלען, און שפּיעלען זיך מיט איהם, און אויפּפּאַסען אויף איהם. נאָר עסען פלעגט זי איהם געבען ווענינ. כדי עס זאָל ניט פעט ווערען, האָט איהר דער הויף־דאָקטאָר געראַטען צו האָדעווען דאָס הינטעל בלויז מיט ברויט, און דאָס אויך ניט צו פיעל. איז דאָס הינטעל אַרומגעגאַנגען נעבעך גאַנצע טעג הונגעריג. אָבער פרינץ ליעבלינג האָט זיין הונגער געדולדיג אַריבערגעטראָגען און האָט זיך ניט באַקלאָגט.

איינמאָל, אין אַ פריהמאָרגען, איז איהם איינגעפאַלען, אַז עס וואָלט גוט געווען אויפצועסען דאָס פענעצעל ברויט, וואָס ער האָט געקראָגען אויף פריישטיק, ניט אין פּאַלאַץ, נאָר אין וואַלד. איז ער אַוועקגעלאָפען מיט'ן ברויט אין מויל אין וואַלד אַריין, צום ברעג פון אַ פאַרוואָרפען טייכעל, וואוהין ער פלעגט אָפט קומען. ער איז געווען שטאַרק איבעראַשט, ווען ער האָט דערזעהן, אַז אויפ'ן אָרט,

וואו עס איז פריהער געווען דאָס טייכעל, איז איצט
געשטאַנען אַ גרויס הויז. עס איז געווען געבויט
פון גאָלד און באַפּוצט מיט טייערע שטיינער. רייך
געקליידטע מענער און פרויען האָבען אונגעדולדיג
זיך געשטופּט און געריסען צו די טירען, און קלאַנ־
גען פון מוזיק, טענץ און געלעכטער האָבען זיך גע־
ריסען פון די פענסטער. אָבער נאָך מערקווירדי־
גער איז געווען דאָס, וואָס די מענשען, וואָס פלעגען
אַרויסקומען פון הויז, האָבען אויסגעזעהן בלאַס און
אויסגעצערט, זייערע קליידער זענען געווען צו־
ריסען און זענען, ווי שמאַטעס, געהאַנגען אויף זיי.
איינינגע פלעגען פאַלען טויט גלייך אויפ'ן אָרט, אַנ־
דערע פלעגען מיט גרויס מי אַוועקקריכען ווייטער,
און נאָך אַנדערע פלעגען צופאַלען צו דער ערד,
האַלב פאַר'חלש'טע פון הונגער, און בעטלען אַ ברע־
קעל ברויט ביי די, וואָס פלעגען אַנקומען פרעליכע
און געזונטע צום פּאַלאַץ. אָבער אַט די גליקליכע
פלעגען זיך אַפילו ניט אומקוקען אויף די אָרימע באַ־
שעפענישען.

פרינץ ליעבלינג איז צוגעגאַנגען צו אַ יונג מיי־
דעל, וואָס איז געלעגען אויף דער ערד און האָט גע־

פרואווט שטילען איהר הונגער מיט גראז, און ער
האט איהר אפגעגעבען זיין פענעצעל ברויט.
— איך בין טאקע זעהר הונגעריג, האט ער
געטראכט, אבער איך וועל ניט אויסגעהן פון הונ־
גער ביז מיטאג.

דאס מיידעל האט זשעדנע א ווארף געטון זיך
אויפ'ן ברויט, און, ווי זי האט עס אויפגעגעסען, איז
איהר גלייך בעסער געווארען. דער פרינץ איז גע־
וועזן זעהר צופרידען, וואס ער איז אימשטאנד גע־
וועזן איהר צו העלפען, און האט שוין געקלערט צו
געהן אהיים. פלוצלונג האט ער דערהערט א גע־
שריי. ער האט זיך אומגעקוקט און האט דערזעהן,
אז עטליכע מענער האבען מיט געוואלד געשלעפט
סיליא'ן אין פאלאץ אריין.

דאס מאל האט דעם פרינץ טיף פארדראסען,
וואס ער איז שוין ניט מעהר קיין מאנסטער, און
ער קען זיך ניט א ווארף טון צו ראטעווען סיליא'ן.
פאר זיין שוואכען האווקען האט קיינער קיין מורא
ניט געהאט, און די מענשען, וואס האבען דאס מיי־
דעל געשלעפט, האבען איהם מיט די פיס אפגעשטוי־
סען און פארטריבען.

טרויעריג איז ער געבליבען שטעהן ארום פא־לאץ, טראכטענדיג:

— האב איך דען אמאל אליין ניט געטון דאס זעלבע מיט סיליא'ן? האב איך דען א רעכט צו זיין אין כעס אויף אט די געמיינע מענשען, וואס שלעפען זי איצט?

מיט אמאל האט ער דערהערט א גערויש אי־בער זיין קאפ: עמיצער האט געעפענט א פענס־טער. ער האט דערזעהן, ווי סיליא איז צוגעלאפען און האט האסטיג ארויסגעשמיסען פון פענסטער א טעלער עסענווארג, וואס האט אויסגעזעהן זעהר געשמאק. באלד האט זיך דאס פענסטער צוריק פארהאקט.

דער ארימער פרינץ, וועלכער האט אין זיין מויל נישט געהאט א גאנצען טאג, איז צוגעלאפען און האט געוואלט עפעס א כאפ טון פון טעלער. אבער דאס מיידעל, וועלכער ער האט פריהער אוועקגעשענקט דאס ברויט, האט איהם א כאפ גע־טון אויף די הענט און האט מיט שרעק געזאגט:

— עס ניט, מיין גוט הינטעל. דאס איז דער

פּאַלאַץ פון פאַרגעניגען, און אַלצדינג, וואָס קומט
פון דאָרטען, איז פאַר׳סמ׳ט.

„זעה, ווי יעדע גוטע טאַט ווערט בעלוינט!"
האָט עמיצער אויסגערופען. און פון קליינעם הינ-
טעל איז אין דעם מיידעלס הענט געוואָרען אַ שע-
נע ווייסע טויב!

.6

דער פרינץ איז געווען ענטציקט פון זיין נייעם אויסזעהן. אַבער ער האָט באַלד פאַרגעסען וועגען זיך. ער האָט איצט נאָר געטראַכט וועגען סיליאַ'ן. ער איז געפלויגען אַרום און אַרום הויז, האָט אַריינגעקוקט אין אַלע ווינקעלאַך, ביז ער האָט געפונען אַן אָפענעם פענסטער. ער איז אַריינגעפלויגען, האָט דורכגעזוכט דאָס גאַנצע הויז, אַבער פון סיליאַ'ן איז קיין שפור ניט פאַרבליבען. פרינץ ליעבלינג איז געוואָרען זעהר טרויעריג. ער האָט סיליאַ'ן אַזוי געוואָלט זעהן! האָט ער באַשלאָסען אויסצופליהען די גאַנצע וועלט, ביז ער וועט זי געפינען.

טאָג און נאַכט איז ער געפלויגען, האָט אין ערגעץ ניט גערוהט, ביז ער איז געקומען צו אַ גרויסער וויסטעניש. דאָרטען, אין אַ טיעפער הייל האָט ער געפונען סיליאַ'ן. זי איז געזעסען ביי אַ טיש מיט אַן אַלטען גרייז-גראָען מאַן.

סיליא'ן איז געפעלען די שענע ווייסע טויב האט זי זיך צו איהר אנגע־
רופען און געזאגט:

— דו שענקסט זי מיר!? גוט טייבעלע! איך וועל דיך שטענדיג
ליעב האבען.

אַ גליקליכער האָט זיך דער פּרינץ אַראָפּגע־לאָזט צו סיליאַ׳ן אויפ׳ן אָקסעל און האָט געפּרואווט אויף אַלערליי וועגן דערציילן איהר, ווי ליעב ער האָט זי. סיליאַ׳ן איז געפעלען די שענע ווייסע טויב, זי האָט זי צערטליך אַ גלעט געטון און געזאָגט:

— דו שענקסט מיר זיך, גוט טייבעלע? איך וועל דיך שטענדיג ליעב האָבען.

און אָט די ווערטער איהרע האָבען מיט אַמאָל אַראָפּגענומען די קללה פון איהם. ער האָט ווי־דער צוריקבאַקומען זיין נאַטירליכען מענשליכען אויסזעהן.

„איך האָף, אז דו וועסט מיך שטענדיג ליעב האָבען, מיין טייער מיידעל!” האָט אויסגעשריען דער פּרינץ.

„סיליא האָט דיך שטענדיג ליעב געהאַט,” האָט געזאָגט דער גייסט פון אמת, וואָס איז געווען פאַרשטעלט אין דעם גרייז־גראָען אַלטען, — „נאָר, ווען דו ביסט געווען שלעכט און פאַרדאָרבען, האָט זי דיר עס ניט געוואָלט זאָגען. איצט האָסטו דיין גליק ערליך פאַרדינט.”

סיליאַ און פּרינץ ליעבלינג האָבען גענומען היים

דאנקען דעם גייסט פון אמת פאר זיין גוטסקייט, אבער, איידער זיי האבען נאך צייט געהאט צו ענדיגען זייערע רייד, זענען זיי שוין געשטאנען אין טראן־זאל פון קעניג סולימאן. דער אלטער לערער איז געווען זעהר גליקליך צו זעהן זיין תלמיד ווידער, און ער האט מיט פארגעניגען איהם אפגעטראטען צוריק די קרוין.

סיליא און פרינץ ליעבלינג האבען נאכדעם לאנגע יאהרען געהערשט איבער זייער לאנד, אבער דער קעניג איז שטענדיג געווען אזוי גוט, און גערעכט, און פריינדליך צו אלעמען, אז דער וואונדערליכער רינג, זועלכען ער האט נאכאמאל אנגעהויבען צו טראגען, האט איהם קיינמאל מער נים שטארק געשטאכען.

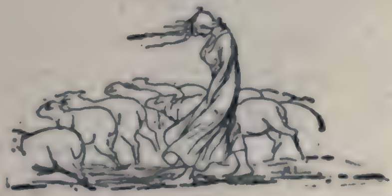

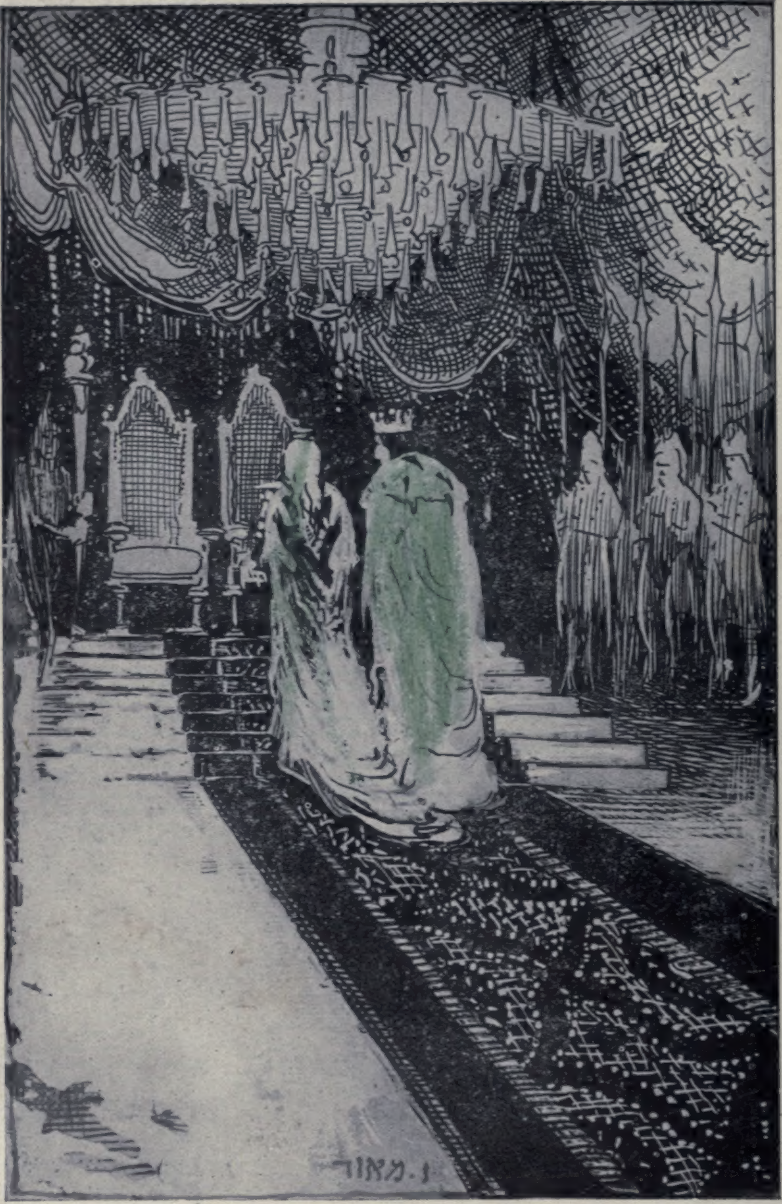

און סיליאַ און פרינץ ליעבלינג האָבען נאָכדעם לאַנגע יאָהרען געהערשט איבער זייער לאַנד.

VELUT ARBOR ÆVO

Presented to the

LIBRARY *of the*

UNIVERSITY OF TORONTO

by

MRS. SABA MIRANSKY

פאר איך און אייערע קינדער

אונטערן נאָמען:

„פאַר איך און אייערע קינדער"

גיט ארויס דער פערלאג „אידיש" א קינדער ביבליאָטעק, יעדען חודש א ביכעל פון 48 ביז 64 זייטען. יעדעס ביכעל פון דער ביבליאָטעק:

„פאר איך און אייערע קינדער"

באשטעהט פון איין גאנצע זאך, אָדער פון עטליכע קלענערע זאכען פון איין און דעם זעלבען שריפטשטעלער, אדער פון איין און דעם זעלבען כאראקטער.

אין דער ביבליאָטעק:

„פאַר איך און אייערע קינדער"

ווערען געדרוקט אָריגינעלע ערצעהלונגען, מעשיות, באַלאדען, מעשיות פון חומש און תנ"ך, פון מדרש, הגדות, פאָלקס-מעשיות, לעגענדען און איבערזעצונגען פון פרעמדע שפראַכען.

דער פּרייז פון יעדען ביכעל איז 20 סענט.
סובסקריפּשאָן פּרייז פאַר אַ יאָהר (12 ביכלעך) איז $1.75.

אבאָנירען זיך אויף דער גאַנצער ביבליאָטעק, אָדער קויפען איינ־צעלנע ביכלעך באזונדער, קען מען דורך אונזער פארטרעטער, ביי אַלע בוכהענדלער און אין אָפיס פון אונזער פערלאג:

JEWISH BOOK AGENCY, Inc.
201 East Broadway New York, N. Y.

PJ
5129
G4325G54
1918
c. 1
ROBA